

І.А. ГЕРАСИМОВИЧ

(Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, м. Київ, Україна)

Механізми та інструменти бухгалтерського і фінансового інжинірингу в управлінні підприємством

Метою статті є формування методичних механізмів та інструментів фінансового і бухгалтерського інжинірингу в системі управлінського обліку для оцінки фінансового стану підприємств, який постійно змінюється під дією ринкових чинників. Розкрито сутність і передумови запровадження фінансового і бухгалтерського інжинірингу. Здійснено аналіз методики формування і використання похідних балансових звітів. Запропоновано модель обліково-аналітичного забезпечення фінансового і бухгалтерського інжинірингу моніторингу фінансового стану підприємства. Наведено сім груп агрегованих бухгалтерських проведень за подвійним записом, які виступають основою обліково-аналітичного забезпечення фінансового і бухгалтерського інжинірингу. На прикладі дослідного підприємства розкрито методіку застосування механізмів та інструментів фінансового і бухгалтерського інжинірингу задля оцінки фінансового стану суб'єкта господарювання. Виявлено, що інформація, одержана на підставі використання механізмів та інструментів бухгалтерського і фінансового інжинірингу, дозволяє оцінити реальний фінансовий стан підприємства, чого, однак, не можна зробити на основі даних фінансової звітності в історичній оцінці, яка не враховує мінливість ринкових умов.

Ключові слова: фінансова діяльність підприємства, бізнес-процеси, фінансовий інжиніринг, бухгалтерський інжиніринг, моніторингові похідні балансові звіти, ринкова (справедлива) вартість, чисті активи, чисті пасиви, зони фінансового стану.

И.А. ГЕРАСИМОВИЧ

(Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана, г. Киев, Украина)

Механизмы и инструменты бухгалтерского и фінансового инжиниринга в управлении предприятием

Целью статьи является формирование методических механизмов и инструментов финансового и бухгалтерского инжиниринга в системе управленческого учета для оценки финансового состояния предприятий, которое постоянно меняется под действием рыночных факторов. Раскрыта сущность и предпосылки введения финансового и бухгалтерского инжиниринга. Проведен анализ методики формирования и использования производных балансовых отчетов. Предложена модель учетно-аналитического обеспечения финансового и бухгалтерского инжиниринга мониторинга финансового состояния предприятия. Приведены семь групп агрегированных бухгалтерских проводок на основе двойной записи, которые выступают основой учетно-аналитического обеспечения финансового и бухгалтерского инжиниринга. На конкретном примере раскрыта методика применения механизмов и инструментов финансового и бухгалтерского инжиниринга для оценки финансового состояния предприятия. Выведено, что информация, полученная на основе использования механизмов и инструментов бухгалтерского и финансового инжиниринга, позволяет оценить реальное финансовое состояние предприятия, чего, однако, нельзя сделать на основе данных финансовой отчетности в исторической оценке, которая не учитывает изменчивость рыночных условий.

Ключевые слова: финансовая деятельность предприятия, бизнес-процессы, финансовый инжиниринг, бухгалтерский инжиниринг, мониторинговые производные балансовые отчеты, рыночная (справедливая) стоимость, чистые активы, чистые пассивы, зоны финансового состояния.

Mechanisms and Tools of Accounting and Financial Engineering in Enterprise Management

The aim of the article is formation of methodological mechanisms and tools of financial and accounting engineering in the system of management accounting for evaluation of financial state of enterprises which constantly changes under the influence of market factors. The nature and preconditions of introduction of financial and accounting engineering is revealed. Analysis methods of formation and use of derivatives balance sheets are conducted. Model of accounting and analytical provision of financial and accounting engineering of monitoring of the financial health of an enterprise is suggested. Seven groups of aggregated accounting postings on double entry are given which act as a basis of accounting and analytical provision of financial and accounting engineering. On the example of research enterprise, the methodology of application of mechanisms and tools of financial and accounting engineering to assess financial state of a business entity is revealed. It is discovered that information, obtained based on the use of mechanisms and tools of accounting and financial engineering allows to evaluate real financial state of an enterprise, which, however, cannot be made on the basis of financial reporting in the historic estimate that does not include the variability of market conditions.

Keywords: financial activity of the enterprise, business processes, financial engineering, accounting engineering, monitoring derivative balance reports, market (fair) value, net assets, net liabilities, financial condition zones.

Постановка проблеми. В умовах сучасного конкурентного, постійно змінюваного і часто невизначеного ринкового середовища, з метою запобігання і зниження дії притаманних ринку кризових явищ, виникла необхідність у розробці нових економічних механізмів та інструментів діагностики в системі управління. Відтак світова економічна наука і практика запропонували нові механізми та інструменти бухгалтерського і фінансового інжинірингу, призначені для діагностики поточного, стратегічного, а також гіпотетичного фінансового стану підприємства. В зв'язку з цим, актуальним питанням є дослідження світових новацій, їх адаптація і вдосконалення для використання в діяльності українських підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та методичні засади фінансового і бухгалтерського інжинірингу висвітлено у працях таких зарубіжних вчених як: К. Друрі [4], Д. Харрінгтона [11], М. Хаммера [10], Джона Ф. Маршала, Випула К. Бансала [7], В.М. Ткача, М.В. Шумейко [9]. Серед вітчизняних дослідників варто відзначити І.А. Бланка [1], В.М. Жука [5], І.І. Криштопу [6].

На даний час в Україні відсутня методика обліково-аналітичного забезпечення механізму фінансового інжинірингу як одного з найновіших в системі управління підприємством. Окремі методичні підходи до розв'язання цієї проблеми розкрито в працях С.Ф. Голова, В.І. Єфіменко [3], І.І. Криштопи [6], М.С. Пушкаря [8]. Однак, практичний аспект означеної проблеми у завершеному вигляді не знайшов висвітлення в існуючих публікаціях.

Метою статті є формування в системі управлінського обліку методичних механізмів та інструментів фінансового і бухгалтерського інжинірингу для оцінки й регулювання фінансового стану підприємств України, що постійно змінюється під дією ринкових економічних процесів.

Виклад основного матеріалу. Виникнення транснаціональних корпорацій, викликане глобалізацією економіки, зростання конкуренції як на зовнішніх, так і внутрішніх ринках, змістили увагу підприємств з управління собівартістю на управління активами і пасивами, ризиками, резервами, платоспроможністю та регулювання фінансового стану. Як наслідок, світова наука і практика запропонували принципово нові механізми та інструменти з бухгалтерського і фінансового інжинірингу, в яких визначальним показником є вартість підприємства (фірми, об'єднання, холдингу, корпорації, асоціації, тощо).

Застосування цих механізмів викликано необхідністю управляти економічними процесами, грошовими, фінансовими і матеріальними потоками та контролювати їх в умовах невизначеності ринкових ризиків. Визначальна роль в цьому процесі належить інструментам фінансового інжинірингу, які включають в себе розрахунки, як планових, фактичних, так і прогнозних та гіпотетичних показників, що потім визначають методику створення і використання облікових інструментів бухгалтерського інжинірингу. Основоположним при цьому є припущення, що не облік підпорядковує і визначає якими повинні бути фінанси, а навпаки – останні обумовлюють, разом з технологією, організацією виробництва і управління підприємством, побудову і використання механізмів та інструментів бухгалтерського інжинірингу.

На нашу думку, найбільш чітко і змістовно визначає поняття фінансового інжинірингу І.А. Бланк: «Фінансовий інжиніринг – це процес цілеспрямованої розробки нових фінансових інструментів або нових схем здійснення фінансових операцій» [1].

Отже, інжиніринг, механізм якого на сьогодні ще недостатньо розроблений, пов'язаний зі створенням нових фінансових механізмів та інструментів для

оцінки якості виробництва й фінансових послуг, зокрема резервів, ризиків, ліквідності, доходів, витрат для потреб клієнтів у зв'язку зі зміною економічної ситуації на макро- та мікроринках.

На основі узагальнення визначень Ф.Ф. Бутинця [2], С.Ф. Голова та В.І. Єфіменко [3], М.С. Пушкаря [8], М.Г. Чумаченка [12], вважаємо, що сучасний управлінський облік – це формування інформації для аналізу, контролю та прийняття управлінських рішень внутрігосподарського характеру, з використанням інструментів планування, маркетингу, фінансового та внутрішньогосподарського обліку, аналізу та контролю.

Діюча система управлінського обліку, яка направлена, головним чином, на контроль собівартості, в умовах невизначеності зовнішніх ринків не надає інформацію необхідну для поточного, тактичного та стратегічного управління такими економічними процесами як ризики, резерви, грошові потоки, платоспроможність, вартість підприємства. Відтак рядом дослідників, серед яких К. Друрі [4], Джон Ф. Маршал, Випул К. Бансал [7], В.І. Ткач, М.В. Шумейко [9], запропоновано нові механізми та інструменти фінансового і бухгалтерського інжинірингу, які в сукупності сформували так званий управлінський стратегічний облік.

Під поняттям «фінансовий інжиніринг» та «бухгалтерський інжиніринг» розуміється нова система методів визначення фінансового стану підприємства та запасу його надійності. Тобто це інструменти управління грошовими потоками, резервами і ризиками підприємства.

Враховуючи досвід зарубіжних та окремих українських підприємств, застосування механізмів та інструментів фінансового і бухгалтерського інжинірингу повинно базуватися на відповідних методичних засадах, які передбачають:

- ідентифікацію об'єктів управління фінансового і бухгалтерського інжинірингу;
- формулювання моделі фінансового і бухгалтерського інжинірингу.

Представники світової наукової школи з управління, зокрема Дж. Ф. Маршал та В.К. Бенсал [7], представляють концепцію фінансового і бухгалтерського інжинірингу як шість процедур, які прийнято називати паттернами. Ці процедури визнані також в роботах російських дослідників В.І. Ткач та М.В. Шумейко [9]. Зокрема це:

- 1) об'єкти і процеси управління;
- 2) теоретичні та методичні основи інжинірингу;
- 3) інжинірингові механізми та інструменти;
- 4) технологія обліку;
- 5) обліково-аналітичне забезпечення: агреговані мегарахунки, агреговані бухгалтерські проводки, моніторингові похідні балансові звіти;
- 6) результати використання.

Основним інформаційним механізмом фінансового і бухгалтерського інжинірингу виступає методика похідних балансових звітів, яких світова практика вже сьогодні створила понад 60 видів.

Вперше методика складання цих звітів сформувалась в Німеччині. Такі звіти відображали

гіпотетичну реалізацію активів і гіпотетичне погашення зобов'язань, включаючи регресні позови у відповідних цінах – ринкових (справедливих, заставних, тендерних, ліквідних та інших), на певну дату і одержали назву нульових балансів. Головною особливістю методики є те, що одержаний нульовий баланс представляє собою баланс-нетто, тобто ліквідаційний баланс, адже складається на певну дату. Суть методики полягає в тому, що на її підставі всі активи підприємства перетворюються в готівку, яка спрямовується на погашення всіх видів кредиторської заборгованості та всіх зобов'язань, включаючи регресні позови. Мета таких звітів – контроль фінансового стану підприємства в цілому. Нульовий баланс складається на початок і кінець періоду перевірки, як правило, податківцями, де в активі відображаються вільні грошові ресурси, а в пасиві – чисті пасиви. На різницю, що виникає з даних обліку, встановлювались фактори несанкціонованого надходження і вибуття ресурсів.

Нульовий баланс складається не у випадку ліквідації підприємства, а коли воно продовжує свою роботу в різних економічних ситуаціях, що виникли (розподіл, виділення, злиття, перетворення, приєднання та інше).

Необхідність застосування похідних балансових звітів викликана тим, що традиційний бухгалтерський баланс, складений на принципах історичної вартості, в сучасних умовах вже не відповідає потребам власників, інвесторів та інших користувачів інформації, що приймають управлінські рішення з управління власністю, грошовими потоками, ризиками, резервами, платоспроможністю, ресурсним потенціалом, а також в організації контролю за фінансовим станом і його прогнозуванням.

За результатами досліджень науковцями різних країн запропоновано складати похідні балансові звіти за методикою, яка передбачає застосування нових інструментів бухгалтерського і фінансового інжинірингу.

Сьогодні інжинірингові інструменти включають:

- 1) фінансові баланси в історичній оцінці;
- 2) реінжиніринг бізнес-процесів (їх трансформація під дією моніторингових фінансово-господарських операцій);
- 3) імунізаційні механізми (прогнозні операції);
- 4) похідні балансові звіти;
- 5) нульові баланси.

На підставі вказаних інжинірингових інструментів в управлінському обліку формується система обліково-аналітичного забезпечення, складовими елементами якої є:

- 1) окремий робочий план рахунків управлінського обліку;
- 2) обліково-контрольні точки – економічні ситуації;
- 3) реєстр фінансово-господарських операцій;
- 4) системи оцінок;
- 5) облікові агрегати і мегарахунки;
- 6) агреговані проводки за мегарахунками;
- 7) похідні балансові звіти;
- 8) алгоритм (технологія) відображення даних в похідних балансових звітах.

Підсумковим обліково-аналітичним механізмом управлінського стратегічного обліку виступає система похідних балансових звітів. Отже, обліково-аналітичне забезпечення – це сукупність нових положень управлінського обліку, на основі механізмів та інструментів бухгалтерського і фінансового інжинірингу та моніторингу фактичних, стратегічних, гіпотетичних ризиків, резервів, майнового стану й платоспроможності.

Головним результатом використання механізмів та інструментів фінансового і бухгалтерського інжинірингу є формування похідних балансових звітів різного економічного і цільового призначення, на підставі яких можна встановити дійсну вартість підприємства (в ринкових, справедливих, заставних, ліквідних цінах), рівень його фінансової захищеності,

величину грошових потоків, платоспроможність, задля поточного, тактичного та стратегічного управління економічними процесами підприємства.

На основі вивчення світового досвіду, пропонуємо наступну модель обліково-аналітичного забезпечення фінансового і бухгалтерського інжинірингу моніторингу фінансового стану підприємства (рис. 1), яка включає:

- 1) використовувані балансові теорії;
- 2) облікові підходи;
- 3) облікові механізми та інструменти;
- 4) робочий план мегарахунків управлінського обліку;
- 5) технологія інжинірингових процесів – на підставі похідних балансових звітів;
- 6) контроль результатів.

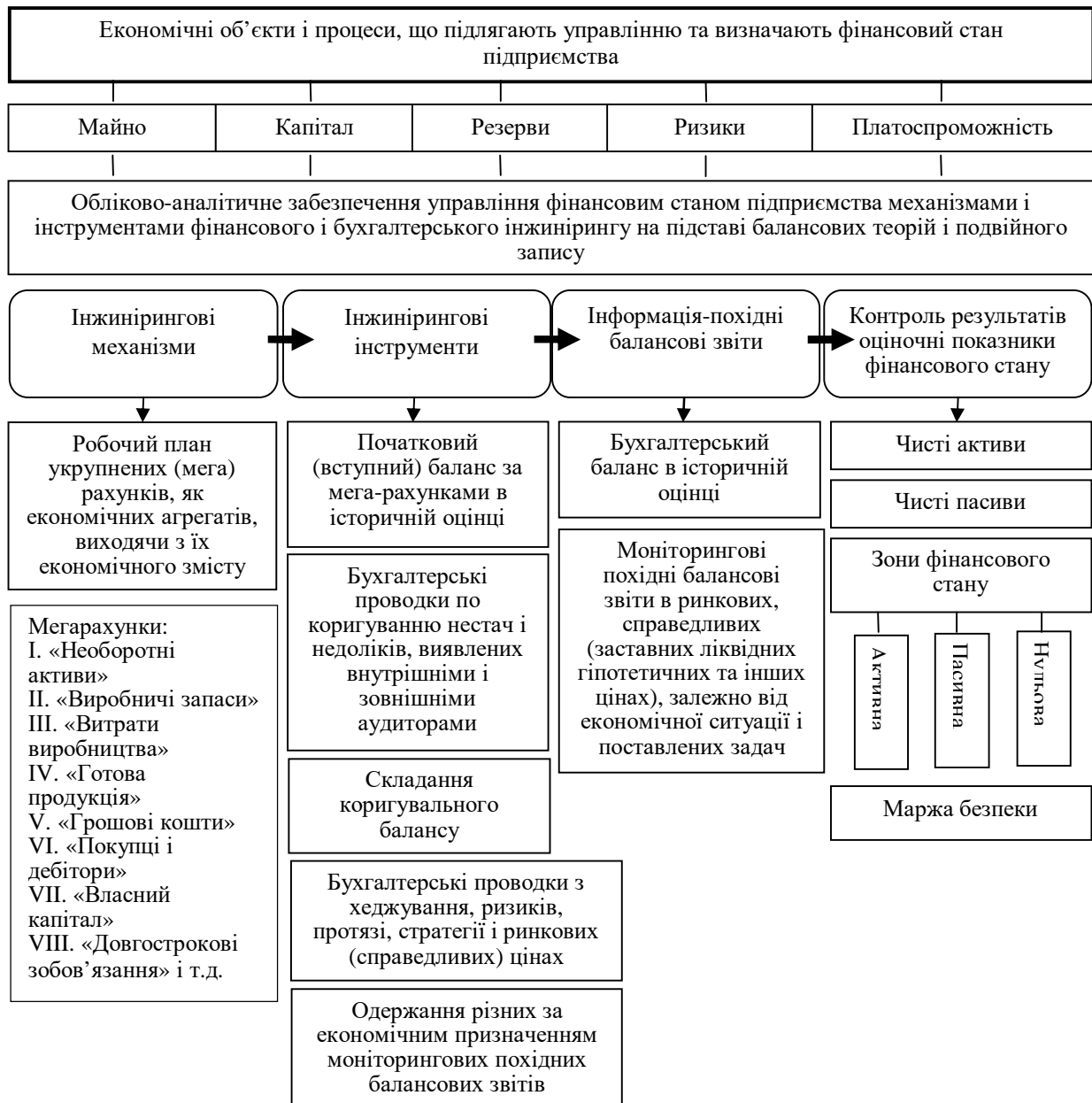

Рис. 1. Модель концепції механізмів та інструментів бухгалтерського і фінансового інжинірингу в управлінні фінансовим станом – тактикою і стратегією підприємства

Джерело: розроблено автором.

Бухгалтерський облік

Використання бухгалтерських і фінансових інжинірингових механізмів та інструментів забезпечує:

– оперативне надання інформації для прийняття поточних і тактичних управлінських рішень;

– одержання «Похідного балансового звіту» – нової інжинірингової інформації про чисті активи і чисті пасиви підприємства, що дає можливість здійснювати у реальному часі моніторинг різних економічних ситуацій, як окрему оцінку майнового стану, резервів, ризиків, поточної, тактичної, гіпотетичної та стратегічної платоспроможності, так і оцінку фінансового стану підприємства в цілому – в ринкових (справедливих) цінах.

Основою обліково-аналітичного забезпечення виступають агреговані бухгалтерські проведення за подвійним записом. Їх, як прийнято в міжнародній практиці, об'єднують в сім груп і називають ітераціями

1-ша ітерація. Складаються коригувальні запаси по відображенню в обліку недоліків, що встановлені під час здійснення перевірок внутрішнім і зовнішнім аудитором.

2-га ітерація. Відображення коригування у фінансовому обліку і складання скоригованого бухгалтерського балансу.

3-я ітерація: оцінка, шляхом моніторингу, очікуваного впливу факторів на зміну власності підприємства і взяття їх на облік в окремій відомості моніторингових записів, що відкривається в управлінському обліку.

4-а ітерація: складання моніторингового балансового звіту (ризикового, заставного, тендерного, ліквідаційного, стратегічного тощо).

5-а ітерація: здійснюється гіпотетична (умовна) реалізація активів і умовне погашення зобов'язань за необхідною оцінкою з відображенням в окремій відомості гіпотетичних записів в управлінському обліку.

6-а ітерація: складається гіпотетичний похідний балансовий звіт.

7-а ітерація: визначаються зони фінансового стану: активна, пасивна, нейтральна (нульова).

З врахуванням викладених вище методичних засад моніторингу фінансового стану підприємства та використання інструментів і механізмів бухгалтерського і фінансового інжинірингу, пропонуємо систему бухгалтерських проводок з моніторингу фактичного фінансового стану (з врахуванням результатів зовнішнього і внутрішнього аудиту), а також окремо з врахуванням резервів і ризиків та гіпотетичного майнового стану. Така система включає методику трьох найважливіших моніторингових проведеннь (табл. 1) (при необхідності їх можна деталізувати, виходячи із економічних ситуацій, що виникають (наприклад, застава майна, ліквідація тощо)):

1) коригувальні операції до балансу в історичній оцінці за результатами зовнішнього і внутрішнього аудиту;

2) моніторингові операції з ризиками і резервами;

3) моніторингові гіпотетичні та стратегічні операції.

За результатами бухгалтерських проведеннь за подвійним записом в управлінському обліку, складено моніторингові «Похідні балансові звіти»: коригувальний, ризикового стану, гіпотетичний – з реалізації майна та погашення зобов'язань, (в даному випадку вони об'єднані в одному регістрі) (табл. 2). За підсумками кожного звіту визначається наявність чистих активів, обсяг яких характеризує рівень фінансового стану підприємства. У взятого для апробації методики олійно-жирового заводу – ТОВ «Каховка Протеїн Агро» їх обсяг, за історичною вартістю, складає 412000 тис. грн. Цей обсяг – нереальний, адже не враховує коригування недоліків, виявлених внутрішніми і зовнішніми аудитором. Як бачимо, після їх врахування обсяг чистих активів скоротився до 341200 тис. грн. або на 70800 тис. грн. Це і буде попередня оцінка фінансового стану – тенденція його погіршення. Однак, на даному етапі ще не враховано діючі і очікувані ризики та резерви. З врахуванням останніх, обсяг чистих активів знизиться до 272200 тис. грн.: по відношенню до історичної вартості – на 139800 тис. грн., по відношенню до скоригованої – на 69000 тис. грн.

Таблиця 1

Регістр фінансово-господарських операцій олійно-жирового заводу ТОВ «Каховка Протеїн Агро»

Зміст операцій	Кореспонденція мегарахунків			
	Дебет	Сума, тис. грн.	Кредит	Сума, тис. грн.
1	2	3	4	5
1. Нестачі в обліку основних засобів і необоротних активів за даними аудиторів	Коригувальні проводки			
	«Власний капітал»	40000	«Необоротні активи»	40000
2. Нестачі в обліку оборотних активів виявлених аудитором	«Власний капітал»	20000	«Оборотні активи»	20000
3. Уточнення вартості довгострокових зобов'язань за даними аудиту	«Власний капітал»	12000	«Довгострокові зобов'язання»	12000

1	2	3	4	5
4. Уточнення вартості короткострокових зобов'язань за даними аудиту	«Власний капітал»	24000	«Короткострокові зобов'язання»	24000
5. За даними аудиту оприбутковано відсутні в обліку необоротні активи	«Необоротні активи»	9000	«Власний капітал»	90000
6. За даними аудиту оприбутковано відсутні в обліку оборотні активи	«Оборотні активи»	15000	«Власний капітал»	15000
7. Приєднано безнадійні довгострокові зобов'язання до власного капіталу	«Довгострокові зобов'язання»	1000	«Власний капітал»	1000
8. Приєднано безнадійні короткострокові зобов'язання до власного капіталу	«Короткострокові зобов'язання»	200	«Власний капітал»	200
Проводки з ризиками і резервами (інтеграційні після коригувальних)				
9. Упереджено ризики створенням резерву за рахунок поточних витрат	«Оборотні активи»	32000	«Власний капітал»	32000
10. За рахунок резервів списуються виявлені інвентаризацією нестачі оборотних і необоротних активів	«Власний капітал»	14000	«Оборотні активи» «Необоротні активи»	8000 6000
11. За рахунок власного капіталу: – списано цінні папери, вкладені в збанкрутілі підприємства; – списано безнадійну дебіторську заборгованість; – створено резерв на довгострокові зобов'язання; – створено резерв на короткострокові зобов'язання	«Власний капітал»	74000	«Необоротні активи»	24000 34000 4000 12000
12. Передача ризиків страхові компанії (дебітори)	«Власний капітал»	13000	«Оборотні активи»	13000
Гіпотетичні проводки				
13. Реалізація необоротних активів	«Оборотні активи» «Власний капітал»	748000 12000	«Необоротні активи»	760000
14. Реалізація оборотних активів	«Оборотні активи»	326000	«Оборотні активи» «Власний капітал»	320000 6000
15. Погашення довгострокових зобов'язань	«Власний капітал» «Довгострокові зобов'язання»	8000 302000	«Оборотні активи»	310000
16. Погашення короткострокових зобов'язань	«Короткострокові зобов'язання»	366000	«Оборотні активи» «Власний капітал»	355200 10800

Джерело: розроблено автором за даними ТОВ «Каховка Протеїн Агро».

Отже, реальний фінансовий стан виражається обсягом чистих активів в сумі 272000 тис. грн., а не 412000 тис. грн., як це підтверджено бухгалтерською фінансовою звітністю в історичній оцінці. Це – сигнал власникам підприємства щодо прийняття заходів по забезпеченню підвищення ділової активності. Якщо не вжити останніх – може розвинути загроза рентабельності бізнесу.

Зазначимо, що у випадку збитковості підприємства підсумок похідного балансового звіту

був би від'ємним: в активі – збитки, а в пасиві – від'ємний власний капітал.

Якщо допустити гіпотетично, що в перспективі виникає необхідність реалізувати підприємство, то, як показують розрахунки, від реалізації активів і погашення всіх зобов'язань, власники матимуть вільні грошові кошти в обсязі 408800 тис. грн.

Таблиця 2

Модель моніторингового похідного балансового звіту олійно-жирового заводу ТОВ «Каховка Протеїн Агро»
(в тис. грн.)

Меґарахунки	Вступний баланс	1-я ітерація: коригувальні записи		2-я ітерація: коригувальний баланс		3-я ітерація: моніторингові ризикові записи		4-я ітерація: моніторинговий інтегрований баланс		5-я ітерація: гіпотетичні записи		6-я ітерація: гіпотетичний баланс	
		Дебет	Кредит	Сума	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Сума	Дебет	Кредит	Сума	Дебет
1. Необоротні активи	760000	5)9000	1)40000	729000	10)6000	11)24000	699000	748000	13)760000				
2. Оборотні активи	320000	6)15000	2)20000	315000	10)8000	11)34000	292000	14)326000	14)320000	15)310000	408800		
3. Баланс активів	1080000	x	x	1044000	x	x	991000	x	x	x	408800		
4. Власний капітал	412000	1)40000	5)9000	341200	10)14000	11)74000	272200	13)12000	13)12000	14)6000	408800		
5. Довгострокові зобов'язання	302000	7)1000	3)12000	31300	11)4000	11)4000	317000	15)302000					
6. Короткострокові зобов'язання	366000	8)200	4)24000	389800	11)12000	11)12000	401800	16)3660000					
Баланс пасивів	1080000	x	x	1044000	x	x	991000	x	x	x	408800		
Обороти	x	12)1200	12)1200	x	13)3000	13)3000	x	1762000	1762000	1762000			
Чисті активи	412000	x	x	341200	x	x	272200	x	x	x			
Чисті пасиви													
Зони фінансового стану				341200			272200				408800		
Активна													
Пасивна													
Нейтральна													

Джерело: розроблено автором за даними ТОВ «Каховка Протеїн Агро».

Таким чином, інформація, одержана на підставі використання механізмів та інструментів бухгалтерського і фінансового інжинірингу, дозволяє оцінити реальний фінансовий стан підприємства, чого, однак, не можна зробити на основі даних фінансової звітності в історичній оцінці, яка не враховує мінливість ринкових умов.

Висновки. Методика оцінки фінансового стану, яка застосовується сьогодні на українських підприємствах та базується на коефіцієнтних методах, не може забезпечити вимоги менеджменту необхідною інформацією. Тому передовою наукою запропоновано нові прогностичні механізми та інструменти «фінансового інжинірингу» та «бухгалтерського інжинірингу», які базуються на: 1) спеціальному робочому плані мега-рахунків, що представляють собою окремі економічні агрегати («Необоротні активи», «Виробництво», «Власний капітал» та інші); 2) оцінці здійснюваних господарсько-фінансових операцій в ринкових (справедливих) цінах; 3) складанні моніторингових похідних балансових звітів спеціального призначення, які розкривають фінансовий стан з врахуванням коригуючих: проводок за результатами аудиту; діючих і очікуваних ризиків та резервів; впровадження передових технологій; при гіпотетичній реалізації майна в умовах ліквідації підприємства, а також інших економічних ситуацій, що виникають на підприємстві в сучасних ринкових конкурентних умовах. Отримана з допомогою таких механізмів та інструментів інформація дозволяє оцінити реальний фінансовий стан підприємства, чого не вдається здійснити на основі класичних бухгалтерських даних, які мають ретроспективний характер.

4 Список використаних джерел

1. Бланк, И. А. Словарь-справочник финансового менеджера [Текст] / И. А. Бланк. – Киев : «Ника-Центр», 1998. – 480 с.
2. Бутинець, Ф. Ф. Бухгалтерський управлінський облік [Текст]: навч. посібник / Ф. Ф. Бутинець, Л. В. Чижевська, Н. В. Герасимчук. – Житомир : ПП Рута, 2000. – 448 с.
3. Голов, С. Ф. Учёт и контроль затрат: пути развития [Текст] / С. Ф. Голов, В. И. Ефименко // Бухгалтерский учет. – 1991. – № 11. – С. 5-11.
4. Друри, К. Введение в управленческий и производственный учет [Текст] / К. Друри. – М. : Аудит, 1998. – 774 с.
5. Жук, В. М. Наукове обґрунтування потреби у новій – інституціональній теорії бухгалтерського обліку [Текст] / В. М. Жук // Облік і фінанси. – 2013. – № 3(61). – С. 29-34.
6. Криштопа, І. І. Стратегічний облік об'єднаного бізнесу: методологія, моделювання, організація [Текст]: монографія / І. І. Криштопа. – Кривий Ріг, 2016. – 464 с.
7. Маршал, Джон Ф. Финансовая инженерия. Полное руководство по финансовым нововведениям [Текст] / Джон Ф. Маршал, Випул К. Бансал; Перевод с англ. – М. : Инфра-М, 1998. – 784 с.
8. Пушкар, М. С. Контролінг – інформаційна підсистема стратегічного менеджменту [Текст]:

монографія / М. С. Пушкар. – Тернопіль: Карт-бланш, 2004. – 230 с.

9. Ткач, В. И. Инжиниринговый бухгалтерский учёт: становление и развитие теории [Текст] / В. И. Ткач, М. В. Шумейко // Международный бухгалтерский учёт. – 2013. – № 46(292). – С. 2-8.

10. Хаммер, М. Реинжиниринг корпорации: манифест революции в бизнесе [Текст] / М. Хаммер, Д. Чампи; пер. с англ. – М. : Изд-во Манн, Иванов и Фебер, 2005. – 118 с.

11. Харрингтон, Д. Оптимизация бизнес-процессов: документирование, анализ, управление, оптимизация [Текст] / Д. Харрингтон, К. С. Эсселинг, Харм Ван Нимвеген. – СПб. : АЗБУКА Б Микро, 2002. – 314 с.

12. Чумаченко, М. Управлінський облік в Україні [Текст] / М. Чумаченко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2001. – № 6. – С. 43-47.

4 References

1. Blank, I. A. (1998). *Slovar-spravochnyk fyansovoho menezhnera [Dictionary-reference of financial manager]*. Kyiv: Nika-Tsentr.
2. Butynets, F. F., Chyzhevska, L. V., Herasymchuk, N. V. (2000). *Bukhhalterskyi upravlinskyi oblik [Managerial accounting]*. Zhytomyr: PP Ruta.
3. Holov, S. F. & Efimenko, V. I. (1991). Uchet i kontrol zatrat: puti razvitiya [Accounting and control of costs: The way of development]. *Bukhhalterskiy uchet*, No. 11, 5-11.
4. Druri, K. (1998). *Vvedenie v upravlencheskiy i proizvodstvennyi uchet [Introduction to management and production accounting]*. Moskva: Audit.
5. Zhuk, V. M. (2013). Naukove obgruntuvannya potreby u noviy – instytutsionalnii teorii bukhhalterskoho obliku [Scientific grounds for brand new – institutional – accounting theory]. *Oblik i finansy*, No. 3(61), 29-34.
6. Kryshchopa, I. I. (2016). *Stratehichnyi oblik obiednanoho biznesu: metodolohiia, modeliuвання, orhanizatsiia [Strategic accounting of the combined business: methodology, modeling, organization]*. Kryvyi Rih: D. O. Cherniavskiy.
7. Marshal, Dzhon F. & Bansal, Vipul K. (1998). *Finansovaya inzheneriya. Polnoe rukovodstvo po finansovym novovvedeniya [Financial engineering. A comprehensive guide to financial innovation]* (Trans. from the English). Moskva: Ynfra-M.
8. Pushkar, M. S. (2004). *Kontrolinh – informatsiina pidsystema stratehichnogo menezhmentu [Controlling as the information subsystem of strategic management]*. Ternopil: Kart-blansh.
9. Tkach, V. I. & Shumeiko, M. V. (2013). Inzhiniringoviy bukhhalterskiy uchet: stanovlenie i razvitie teorii [Engineering accounting: Formation and development of theory]. *Mezhdunarodnyi bukhhalterskiy uchet*, No. 46(292), 2-8.
10. Khammer, M. & Champi, D. (2005). *Reinzhiniring korporatsii: manifest revolutsii v biznese [Reengineering of the corporation: manifesto of the revolution in business]* (Trans. from the English). Moskva: Izd-vo Mann, Ivanov i Feber.
11. Kharrinton, D., Yesselin, K. S., Nimvehen, Kharm Van. (2002). *Optimizatsiya biznes-protessov: dokumentirovanie, analiz, upravlenie, optimizatsiya [Optimization of business processes: documentation, analysis, management, optimization]*. Sankt-Peterburh: AZBUKA B Mikro.
12. Chumachenko, M. (2001). *Upravlinskyi oblik v Ukraini [Management accounting in Ukraine]*. *Bukhhalterskiy oblik i audit*, No. 6, 43-47.